

سیاست‌های متناسب با وضعیت عالم‌گیری COVID - 19 در بخش بذر

صمد مَبَصَّر / عضو هیأت علمی مؤسسه

شیوع و عالم‌گیری بیماری COVID-19 تأثیرات مخرب و ماندگاری را بر بخش‌های مختلف اقتصادی کشورهای دنیا گذاشته است. اهمیت بخش کشاورزی در شرایط قرنطینه افراد، شهرها و کشورها بیش از پیش نمود یافته است؛ به دلیل کاهش و محدودیت تردد و تبادلات بین‌المللی، تأمین بذر مورد نیاز برای کشت، به‌ویژه آن دسته که از خارج تأمین می‌گردید، بیشتر دچار بحران شده است، هرچند تولید محلی بذر نیز دچار وقفه و آسیب شده است. در چنین شرایطی، ارائه راهکارهای ملی و بین‌المللی می‌تواند تا حدودی، بحران را تعدیل نماید. برنامه بذر OECD نیز در این راستا اقداماتی را انجام داده است. نبود وسائل نقلیه و افزایش هزینه حمل و نقل به دلیل کاهش تعداد پروازهای تجاری، کاهش پرسنل مجرب آماده به کار برای فرآیندهای تولید، حمل و نقل و آماده‌سازی اسناد و مدارک مورد نیاز برای تجارت و کاهش جدی در بازار گیاهان و بذرها به‌ویژه گیاهان زینتی به دلیل بسته شدن مراکز باغی و گل‌فروشی‌ها که ناشی از دست دادن قراردادهای با خرده‌فروشان اصلی بوده است، مشکلات خاصی را برای صنعت بذر ایجاد می‌کند.

اگرچه بیشتر بذور، بهار و پاییز قبل از اعمال محدودیت سفر در کشور مقصد نهایی، حمل شده بودند، اما مشخص نیست بذوری که در حال حاضر برای کاشت در فصل‌های بعدی تولید می‌شوند، به موقع به مقصد خواهد رسید. این بدان معنی است که تأثیر واقعی COVID-19 در بخش بذر فقط در میان مدت و طولانی مدت توسط کشاورزان و مصرف‌کنندگان احساس خواهد شد.

طبقه‌بندی بخش کشاورزی به عنوان «بخش ضروری» به منظور

ادامه نقل و انتقال بذر و برای ادامه کار پرسنل شاغل در صنعت بذر مهم است.

جلوگیری از تغییر در چارچوب نظارتی و موانع فنی در تجارت در زمانی مهم است که مقامات ذیربط، تعداد کمی کارمند داشته و تحت فشار هستند. در حالی که ممکن است در مرحله بعدی انحراف موقت از قوانین ضروری باشد، مقامات رسمی ملی در حال حاضر امکان اجرای انعطاف‌پذیر قوانین و مقررات OECD را فراهم می‌کنند. برقراری ارتباط، همکاری و هماهنگی اقدامات بین مقامات ملی ذیربط و کنترل مرزها بسیار مهم است.

مسئله چیست و چرا اهمیت دارد؟

بذر به عنوان یک منبع مهم کشاورزی، نقش اساسی در سیستم‌های غذایی ما، تأمین امنیت غذایی و تغذیه و حمایت از معیشت کشاورزان و سایر ذی‌نفعان دارد. در واقع صنعت بذر جهانی شده است؛ بیش بینی می‌شود بسیاری از بذرها برای تکثیر، تولید، فرآوری و بسته‌بندی و قبل از رسیدن به یک کشاورز، از طریق چندین کشور سفر کنند. آنجائی که دوره‌های زمانی مشخص برای کاشت و برداشت محصولات زراعی مختلف وجود دارد، تهیه و تأمین بذر بسیار حساس و وابسته به زمان است. با توجه به محدودیت‌های پیش‌آمده که توسط دولت‌ها برای محافظت از مردم خود در برابر COVID-19 ایجاد شده است، می‌تواند تأثیر جدی بر تولید، صدور گواهی، توزیع و قیمت بذر بگذارد. بیشترین تأثیر در کشورهای در حال توسعه است که ممکن است به

ویژه از نظر اقتصاد کلان نزولی بوده و اقتصاد آنها بیشتر متکی به کشاورزی شده باشد.

اسفند، فروردین و اردیبهشت ماه‌های مهمی برای کاشت محصولات زراعی بهاره (ذرت، آفتابگردان، سویا، پنبه، چغندر قند، سبزی و صیفی مزارع باز و ...) در نیمکره شمالی و محصولات پاییزی در نیمکره جنوبی است، اما در واقعیت تولید بذر در تمام طول سال صورت می‌گیرد.

اگرچه بیشتر بذرهای بهار و پاییز قبل از اعمال محدودیت‌های سفر، به کشور مقصد نهایی خود رسیدند، اما مشخص نیست که بذرهایی که در حال حاضر برای کاشت در فصل‌های بعدی تولید می‌شوند، قادر خواهند بود به موقع به مقصد برسند. افزایش هزینه حمل و نقل به دلیل کاهش و در دسترس بودن پروازها و همچنین تأخیر در مرزها به دلیل اقدامات شدیدتر ایمنی و حضور تعداد کمتری از پرسنل، ممکن است مانع از تکمیل به موقع زنجیره‌های عرضه بذر و تحویل آن‌ها شود. چنانچه اقدامات پیشگیرانه و قرنطینه‌ای ادامه یابد، تأثیر COVID-19 بر صنعت بذر و زنجیره‌های عرضه آن در آینده بیشتر ملموس خواهد بود.

در چنین مواقعی، تحمل ریسک عدم تأمین به‌موقع و کافی بذر غیرممکن است. کشورهای عضو برنامه بذر OECD با همکاری دبیرخانه اقداماتی را انجام داده‌اند تا تأثیر COVID-19 را در صنعت بذر ارزیابی کنند و راه حل‌هایی را ارائه نمایند تا از تولید بذر با کیفیت بالا، اطمینان حاصل کنند و تجارت بین‌المللی همچنان جاری باشد.

چگونه این اختلالات در سیستم غذایی آشکار می‌شود؟

تأثیر بر تولید و درآمد کشاورزی

محدودیت‌های تردد مردم در آن سوی مرزها و محاصره بخش کشاورزی در کمبود نیروی کار فصلی برای فعالیت‌های مختلف در بسیاری از کشورها، به ویژه مواردی که با دوره‌های اوج تقاضای نیروی کار فصلی یا نیاز فشرده به نیروی کار در مقاطع حساس زمانی، در تولید بی‌تأثیر نبوده است. به عنوان مثال، ممنوعیت اخیر برای سفر در اتحادیه اروپا و همچنین بسته شدن مرزها در منطقه شینگن، نیروی کار موجود را برای بخش‌های مختلف کشاورزی در تعدادی از کشورهای اروپایی به‌طور قابل توجهی کاهش داده است. فصل برداشت محصول برای بسیاری از محصولات در نیمکره شمالی فرارسیده است و کمبود نیروی کار می‌تواند منجر به تلفات محصول و کمبود تولید شود. در بسیاری از کشورها، این مهمترین مشکلات موجود در زمینه تأمین نیروی کار فصلی است.

احترام به قوانین و مقررات مربوط برداشت از آنها

کشورهای مختلف بسته به محصول و فصل (کاشت یا برداشت)، تأثیر COVID-19 را از طرق مختلف احساس می‌کنند. بسیاری از کشورها کشاورزی را به عنوان یک بخش اقتصادی «اساسی» طبقه‌بندی کرده‌اند، و به همین ترتیب، به کارمندان و ارگان‌های صدور گواهی بذر اجازه می‌دهند ضمن رعایت قوانین فاصله‌گذاری اجتماعی، به کار خود ادامه دهند. این بدان معناست که با اجرای مقررات نوبت و دورکاری، تعداد پرسنل در دفاتر و آزمایشگاه‌ها محدود شده و در هنگام انجام بازرسی‌های میدانی و یا ارتباط با کارمندان بخش خصوصی از تجهیزات محافظ ویژه استفاده می‌کنند. در مواردی که پرسنل آژانس‌های گواهی برای انجام برخی فعالیت‌های مرتبط با صدور گواهی بذر مجاز به اعمال استثنائی هستند، اختیار آنها محدود بوده و بایستی این روش استثناء به‌صورت توضیح در پرچسب گواهی درج شود.

برقراری ارتباط و هماهنگی

OECD در کنار کشورهای عضو خود و سایر سازمان‌های بین‌المللی برای حمایت از صنعت بذر در تطبیق با این الزامات جدید بهداشتی تلاش می‌کند. ارتباطات مجازی در به اشتراک گذاشتن بهترین روش‌ها و هماهنگی برای اقدامات عملی در بین کشورها، روند کار را آسان‌تر می‌کند. نهادهای منطقه‌ای مانند مرکوسور^۱ و اتحادیه اروپا در ایجاد استراتژی‌های هماهنگ برای تسهیل تجارت بذر کمک می‌کنند. حتی آن دسته از کشورها که صنعت بذر قوی ندارند، نقش مهمی را که سایر کشورهای تولیدکننده بذر ایفا می‌کنند و حمایت از راه‌حل‌های انعطاف‌پذیر در چارچوب مقررات کنونی یا انحراف موقت از قوانین و مقررات را برای تسهیل تجارت بین‌المللی بذر مورد تأیید قرار می‌دهند.

آگاه و آماده باشید

از آنجا که اوضاع در حال تغییر است، مهم است که سیاست‌گذاران و تنظیم‌کننده‌های روابط، به‌طور منظم اطلاعات دقیق، قابل اعتماد و به روز را دریافت کنند. تعدادی از مقامات رسمی ملی (NDA) هر هفته جلسات به روز خود را برگزار می‌کنند و در ارتباط منظم با صنعت بذر هستند؛ یا مستقیماً با تشکل‌هایی مانند فدراسیون بین‌المللی بذر (ISF) و سازمان جهانی کشاورزان (WFO) ارتباط دارند.

همچنین ارزیابی مداوم تولید و تجارت بین‌المللی بذر به پیش بینی اثرات احتمالی میان‌مدت و بلندمدت بحران کمک خواهد کرد. استراتژی‌های احتمالی برای فعال کردن سریع پاسخ در این محیط بسیار گنگ و نامشخص از همیشه مهم‌تر است.